

РЕЦЕНЗІЇ. ОГЛЯДИ. АНОТАЦІЇ

Микола Ключко

●

ВІРНІСТЬ І ДОВІРА - ОСНОВА СІМЕЙНОГО ЩАСТЯ

Третій роман Станіслава Маринчика «Срібне весілля» продовжує кращі стилеві риси попередніх: легкий план оповіді, ошадливе вживання слова і наповнення його зрозумілим змістом.

Воднораз відчуваються і помітні зміни - автор все більше переноситься у внутрішній світ героїв, їхніх почуттів і переживань, відтворення думок і мрій. Виразнішою, образнішою стала мова письменника.

Якщо говорити про тему, то це тема родинного щастя, базованого на вірній любові, взаємній повазі і розумінні, емоційному відтворенні вражень від розквітлого в юності кохання і бачення одне одного у тому часі, без огляду на прожиті роки.

Але в романі показана не ідилія тривалістю 25 років, а драма, що розгорнулася у ході підготовки до відзначення сімейного ювілею.

Несподівано усіх приголомшила звістка про намагання покінчити з собою молодої дівчини, і призвідником цього нещастя став глава родини Кобзарів.

Це зав'язка твору. Далі роман розгалужується фактично на три короткі, але місткі повісті. У ключовій оповіді йдеться про одного з головних героїв і супутніх їм персонажів. Кістяк сюжету складають взаємини Петра Кобзаря, його дружини Софії і дівчини Вікторії Вільгельм.

Головного героя твору Петра Кобзаря автор відтворює ще з шкільних років. Це звичайний сільський хлопець, котрий, як його старший брат Василь, мріє одержати освіту інженера. Можливо, так воно і сталося б. Та несподівано, як буває в житті, поблизу їхнього села почалися археологічні розкопки, і в хаті Кобзарів став тимчасово жити професор-археолог Гелій Вікторович Іванов.

Саме він і відкрив Петру очі на приховану правду про героїчне історичне минуле України, Запорозької Січі, на її ватажків і гетьмана Івана Мазепу. Часті бесіди з професором настільки зацікавили сільського школяра, що він вирішив стати істориком...

На час знайомства Петра з Івановим у світі відбулися пам'ятні події: у Чехословаччину ввели війська країн Варшавського договору. Це настільки обурило Іванова, що він відкрито засудив насильство над свободою.

Так Петро уперше почув, що радянський уряд не завжди приймає правильні рішення.

На перший погляд здавалося б, що тепер автор поведе свого героя до лав дисидентів.

Але Петро їде до Києва здавати вступні іспити до університету і несподівано знайомиться з Соєюю.

Мрія хлопця здійснюється: він успішно навчається в Київському університеті імені Т.Шевченка і старанно готується до кар'єри вченого.

Як усі палко закохані, Петро і Сося об'єднують свої долі. Вони щасливі, Петро стає батьком, однак поступово за клопотами і проблемами мрія стати вченим-істориком почала танути.

Життя внесло свої корективи, Петро не залишився при кафедрі, але став хорошим учителем, а згодом - директором школи.

Кобзар належить до радянської номенклатури, але він не затятий захисник комуністичного режиму. Це чесний і порядний чоловік з нормальним поглядом на життя, типовий представник кращої частини радянської інтелігенції. В душі Петро Павлович співчуває дисидентам, яких ночами садили до в'язниць після відставки Хрущова. Як історик, він глибше інших розумів процес змін, їх згубне значення для українського народу.

Коли в часи перебудови виник Народний Рух, Кобзар стає членом його міської організації.

За розум і людяність його поважають вчителі та учні. Саме один з колишніх його вихованців і рятує Петра Павловича від ганьби, а можливо, і від тюрми, коли він несподівано стає жертвою фантазії хворої дівчини.

Під час сімейного конфлікту, що несподівано спалахнув, Петро, як і належить чоловікові, веде себе стримано і гідно.

На відміну від свого чоловіка Софія Максимівна проявляє більше емоцій. Вона, як кожна любляча дружина, ревно оберігає свою сім'ю і коханого від зазіхань чужих жінок. І коли несподівано в сім'ї виник інцидент, враз пригадала випадок, як одна молодиця намагалася спокусити було Петра. Тому одразу повірила у подружню зраду свого чоловіка і відповідно виявила свій темперамент.

Отже, портрет Софії постає в романі психологічно виразніше. Вона жінка палка, категорична, з гостро розвинутим почуттям образи.

Її репліки в діалогах, хоча й довгі, але насичені почуттям, наповнені логікою. Попри все вона і в екстремальних ситуаціях уміє володіти собою.

І Петро, і Софія - люди не тільки гарної зовнішності, а й хороших характерів, що в поєднанні формує гармонійність їх особистостей. Це люди, які пройшли суворі уроки дитинства, уміють цінувати життя.

Якщо долі Петра і Софії до об'єднання в одну сім'ю показані паралельно, то третій головний герой - Вікторія Вільгельм - заповнює окрему повість. Це дівчина з сільської глибинки. В романі виписані три покоління жінок по прямій материнській лінії Вікторії. Всі вони належали до найнижчої і нечисельної верстви селян, які, відзначаючись невисоким прагматизмом, не мали нормальної пошани у співгромадян. Це були жінки покірні, виконували неprestижну роботу і, будучи невимогливими до поважання своєї гідності, часто терпіли несерйозне ставлення до себе односельців.

Вікторія, як і її мати, не мала законного батька, її дитинство минуло серед дорослих і при матері, яка працювала прибиральницею в колгоспній конторі. Це й визначило подальшу долю: після закінчення школи в рідному селі Вікторія влаштувалася секретаркою в міській школі, директором якої був Петро Кобзар.

Незважаючи на те, що Вікторія була дуже вродливою дівчиною, Петро Павлович на її красу зовсім не звертав уваги. Це ображало її жіноче ество. І, може, тому закохавшись у свого шефа і не відчувши взаємності, вона пише записку, що завагітніла від нього і хоче покінчити з життям. Тільки випадково дівчину вдалося врятувати. Образ Вікторії Вільгельм - візійний і викликає щирі співчуття.

Позитивно, що в романі незабутні враження залишають і окремі допоміжні персонажі. Поміж них особливо запам'ятовується народна цілителька Софія Тарасівна, яка не тільки уміло лікує людей, а й рятує їх від смерті: ця щира і безкорислива жінка за своє довге життя зазнала утисків і переслідувань не тільки

від представників радянської влади, а й від медпрацівників усіх рангів.

Незадовго до своєї кончини вона вирішила складну науку цілительства передати онуці Софійці, яку і назвали в її честь.

Завдяки бабусі дівчина вирішила обрати професію лікаря-психіатра «.. і лікувати не тільки людське тіло, а й хвору душу...»

Сподівання бабусі збулися - Софійка згодом стала хорошим лікарем.

Небагато місця у творі відвів автор негативному персонажу Володі Федоренку, якого односельці охрестили «партизаном». І коли йому довірили посаду голови сільської ради, він показав запобігливість перед начальством і повну нікчемність.

Прикладом може бути досить цікавий і реалістичний епізод, в якому Федоренко пообіцяв Софії Тарасівні, що відправить її до тюрми, якщо вона не доведе на ділі, що справді лікує, а не обманює людей. І поставив старенькій умову - до весни вилікувати сліпу кобилу Даму.

Читач щиро співчуває народній цілительці і разом з нею радіє, коли вона в цьому ідеологічному поєдинку перемогла.

У другій частині роману увагу читача привертає образ Микити Чурди. З Першої світової він війни повернувся розумово ущербленим і прибрав собі нове прізвисько - Вільгельм, яке згодом унаслідували його нащадки.

Глибоке співчуття викликає Марфа, донька Микити.

Перед війною з фашистською Німеччиною її жорстоко оговорили і після показового судового процесу відправили до сталінських таборів.

Читаємо твір і мимоволі думасмо, скільки ось таких безвинних людей страждало і навіть гинуло в жорнах радянської державної судової машини.

Через багато років уже після амністії повернулася Марфа в рідне село з сибірських таборів та не сама, а з дочкою Світланою, яку прижила в місцях заслання.

Дівчина виросла, стала красунею, але парубки в селі зневажливо обминали її. Згодом доля Світлани, як і її матері, склалася безрадісно.

Роман охоплює період майже в століття. Щодо ідеї, то художній твір, який спеціально не пишеться заради неї, має чимало ідей. Про деякі з них автор може і не підозрювати. Але найдужче і найяскравіше проступає в романі ідея людського щастя. Суть його полягає не тільки в тому, щоб жити в парі на основі кохання, але й бути одне одному вірними. Це дає моральну силу почуватися справжніми людьми і робити життя щасливим.

Роман «Срібне весілля» Станіслава Маринчика змістовний, пізнавальний і при тому читабельний, отже, має бути виданим масовим тиражем.

Сергій ДЗЮБА



ОГОЛЕНІ ДУШІ

Слапчук Василь. Осінь за щогою: Роман. - К.: Факт, 2006. - 280 с.

Сорока Петро. Денники 2004 - 2005. - Тернопіль: Сорока, 2006. - 364 с.

«Зміст моєї книги - я сам. Люди, як правило, розглядають один одного, я ж пропоную заглянути в себе», - зізнання Монтеня пригадалося вчора, коли читав двох наших «майже класиків» - Василя Слапчука та Петра Сороку.

Обидві книжки побачили світ недавно, а до мене завітали взагалі в один день. Сороку прочитав уранці, а Слапчука - ввечері і потрапив під чари обох.

Тексти Василя Слапчука - невловимі, мов сонячні зайчики. Вони - теплі, нестримні, іронічні та лагідні водночас. А ще - невагомі. Якби навіть на книжці не вказали автора, кожен, хто читав Слапчука (хоча б мої улюблені поетичні «Мовчання, адресоване мені» та «Укол годинниковою стрілкою»), одразу б впізнав цей фірмовий стиль: віхола дотепних діалогів, де мало не кожна фраза - афоризм.